

Волкова Н.А.
к.е.н., доцент,
Сніткіна І.А.
Аспірант
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ВИЗНАЧЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Становлення ринкових відносин в Україні вимагає від вітчизняних підприємств підвищення відповідальності та самостійності у розробці та прийнятті управлінських рішень. Важливим фактором у цьому процесі виступає врахування інтересів великої кількості груп зацікавлених осіб: власників підприємства, його працівників і клієнтів, безпосередніх споживачів продукції, бізнес-партнерів, постачальників, органів влади, громадських організацій тощо.

Виконання підприємством своїх зобов'язань, а також відповідність очікуванням перелічених груп осіб залежить від того, наскільки воно здатне визначати ці очікування та потреби, ефективно їх задовольняти, підтримуючи оптимальний баланс між залученими ресурсами та створеним додатковим продуктом. Ця здатність підприємства потребує ефективною координації дій у фінансовій сфері та залучення найбільш передових технологій управління ресурсами. Вимога збалансованості фінансових ресурсів з точки зору їх джерел і напрямків використання породила одну з ключових проблем ринкової економіки – проблему забезпечення платоспроможності господарюючого суб'єкта.

Високий рівень платоспроможності – необхідна складова стабільності функціонування будь-якого суб'єкта господарювання. На основі даних про платоспроможність керівництво підприємства вивчає ефективність його роботи та визначає шляхи подальшого розвитку, наявні та потенційні партнери обґрунтовують доцільність співпраці, інвестори оцінюють ризики вкладання коштів, а кредитори визначають можливість і загальні умови надання позики.

Платоспроможність підприємства є об'єктивно складним і багатогранним економічним явищем, основна проблема якого полягає в тому, що й до цього часу зберігаються суттєві суперечності та розбіжності в трактуванні його економічної сутності та розрахунку показників його оцінювання. Різноманітність визначень і застосування різних методів оцінки може призвести до широкої варіативності результатів, деякі з яких будуть зовсім протилежними. У свою чергу це призведе й до суперечності зроблених висновків. Від того, наскільки якісно проведено фінансовий аналіз платоспроможності суб'єкта, залежить ефективність прийнятих рішень, а відтак – ефективність діяльності підприємства в цілому.

На основі проведеного аналізу виокремимо основні відмінності між феноменами ліквідності та платоспроможності:

- платоспроможність підприємства детермінується наявністю поточних активів у грошовій або іншій високоліквідній формі; ліквідність характеризується розміром та складом поточних активів суб'єкта;
- стан платоспроможності є більш динамічним, ніж стан ліквідності;
- за допомогою показників ліквідності можна охарактеризувати як поточний, так і майбутній стан підприємства; платоспроможність характеризує лише теперішнє положення;
- фінансові потоки визначають ліквідність, грошові – платоспроможність.

Перехід економіки України до ринкових умов господарювання надав підприємствам можливість самостійно здійснювати певні види діяльності, у тому числі – виробничу,

фінансову, інвестиційну та інші види економічної діяльності. Підприємства почали самостійно планувати майбутні результати власної діяльності, обирати клієнтів, постачальників і партнерів. Однак, отримавши цю економічну свободу, господарюючі суб'єкти зіткнулися з новими для них проблемами, як то самостійний вибір стратегії розвитку, пошук джерел фінансування, реконструкція та розширення виробництва.

Підприємствам вдалося в повній мірі відчувати вплив усіх можливих ризиків: фінансових, управлінських, виробничих, комерційних, валютних тощо. У цих умовах керівництвом підприємств не завжди була глибоко усвідомлена значущість отримання інформації, що дозволяє всебічно обґрунтувати стратегічні та поточні рішення. Нові умови господарювання зажадали зміни в системі бухгалтерсько-аналітичної роботи, включаючи розвиток нових напрямків аналізу, пошук нової інформації і методів її обробки. Таким чином, ринкова самостійність зіштовхнула багато господарюючих суб'єктів з неплатоспроможністю та фінансовою кризою. Ці проблеми в Україні є актуальними й досі у зв'язку з поширенням кризи економічного та політичного характеру.

Фінансові труднощі організації є достатньо широке явище, причиною цього, як правило, стають дії керівництва. Стратегічні промахи і помилкові рішення, пов'язані з виробництвом, відображаються на фінанси, що і призводить до фінансових ускладнень і в кінцевому підсумку до банкрутства. Найперші ознаки фінансових труднощів можна розпізнати до того, як вони проявляться в повному обсязі, за деякими ознаками, змінами певних фінансових і аналітичних показників.

Одним зі способів своєчасного прогнозування неплатоспроможності і низької ліквідності підприємства є експрес-діагностика банкрутства, яка характеризує систему найважливіших індикаторів оцінки банкрутства підприємства в розрізі окремих об'єктів спостереження «кризового поля».

Основною метою експрес-діагностики банкрутства є раннє виявлення ознак кризового розвитку підприємства та попередня оцінка його масштабів. Експрес-діагностика банкрутства характеризує систему регулярної оцінки кризових параметрів фінансового розвитку підприємства, що здійснюється на базі даних його фінансового обліку за стандартними алгоритмами аналізу, постійного моніторингу фінансового стану підприємства.

Найбільш поширеним методичним підходом до діагностики стану та загрози банкрутства є коефіцієнтний підхід, який передбачає використання певного переліку спеціальних фінансових коефіцієнтів-індикаторів стану підприємства - відносних показників, що розраховуються шляхом порівняння між собою певних абсолютних показників господарсько-фінансової діяльності підприємств, інформація про які відображується у фінансовій та інших видах звітності [1, 268].

Більш фундаментальна діагностика банкрутства припускає застосування методів факторного аналізу і прогнозування. При цьому необхідно використовувати повний комплексний аналіз фінансових коефіцієнтів, а також кореляційний аналіз, що дозволяє визначити ступінь впливу окремих факторів на характер фінансового розвитку організації [2].

Список використаних джерел:

1. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: учебный курс / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр, Эдбга, 2001. -528с.
2. Стром А. А. Антикризисное управление неплатежеспособным предприятием до введения процедур банкротства / А. А. Стром // Интеллект. Инновации. Инвестиции. – 2010. -№1. – с.21-26.